SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 475/2014-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. augusta 2014 predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSŤ, s. r. o., Pribinova 25, Bratislava, zastúpenej obchodnou spoločnosťou Fridrich Paľko, s. r. o., Grösslingová 4, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát doc. JUDr. Branislav Fridrich, PhD., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj namietaného porušenia čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie postupom Okresného súdu Trebišov a jeho uznesením sp. zn. 15 Er 360/2004 z 21. augusta 2012 (Rvp 19036/2013 a Rvp 19037/2013), postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves a jeho uzneseniami sp. zn. 4 Er 17/2004 z 20. júla 2012 (Rvp 19033/2013 a Rvp 19034/2013), sp. zn. 1 Er 550/2005 z 21. decembra 2012 (Rvp 21638/2013), sp. zn. 2 Er 550/2005 z 21. decembra 2012 (Rvp 21716/2013), sp. zn. 6 Er 550/2008 z 24. apríla 2013 (Rvp 22756/2013), postupom Okresného súdu Košice I a jeho uzneseniami sp. zn. 26 Er 491/2005 zo 4. júla 2012 (Rvp 22749/2013), sp. zn. 29 Er 1412/2003 z 3. júla 2012 (Rvp 22750/2013), sp. zn. 17 Er 2041/2010 z 2. decembra 2011 (Rvp 22751/2013), sp. zn. 26 Er 1337/2005 z 18. júna 2012 (Rvp 22752/2013), sp. zn. 17 Er 495/2006 z 25. novembra 2011 (Rvp 22753/2013), sp. zn. 26 Er 1910/2006 zo 4. júla

2012 (Rvp 22754/2013) a postupom Krajského súdu v Košiciach a jeho uzneseniami sp. zn. 4 CoE 47/2013 z 25. apríla 2013 (Rvp 19036/2013 a Rvp 19037/2013), sp. zn. 15 CoE 434/2012 z 25. apríla 2013 (Rvp 19033/2013 a Rvp 19034/2013), sp. zn. 11 CoE 30/2013 z 28. júna 2013 (Rvp 21638/2013), sp. zn. 6 CoE 35/2013 zo 28. júna 2013 (Rvp 21716/2013), sp. zn. 13 CoE 68/2013 zo 6. júna 2013 (Rvp 22749/2013), sp. zn. 13 CoE 54/2013 z 20. júna 2013 (Rvp 22750/2013), sp. zn. 14 CoE 39/2013 z 31. júla 2013 (Rvp 22751/2013), sp. zn. 15 CoE 537/2012 z 1. augusta 2013 (Rvp 22752/2013), sp. zn. 15 CoE 56/2012 z 20. júna 2013 (Rvp 22753/2013), sp. zn. 4 CoE 27/2013 z 31. mája 2013 (Rvp 22754/2013) a sp. zn. 6 CoE 97/2013 z 30. augusta 2013 (Rvp 22756/2013) a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSŤ, s. r. o., vedené pod sp. zn. Rvp 19033/2013, Rvp 19034/2013, Rvp 19036/2013, Rvp 19037/2013, Rvp 21638/2013, Rvp 21716/2014, Rvp 22749/2013, Rvp 22750/2013, Rvp 22751/2013, Rvp 22752/2013, Rvp 22753/2013, Rvp 22754/2013 a sp. zn. Rvp 22756/2013 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. III. ÚS 475/2014.

2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSŤ, s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 18. novembra 2013 a 13. januára 2014 doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSŤ, s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietajú porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“), ako aj porušenie čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 14 dohovoru a práva na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) Okresného súdu Trebišov

a jeho uznesením sp. zn. 15 Er 360/2004 z 21. augusta 2012 (Rvp 19036/2013 a Rvp 19037/2013), postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves a jeho uzneseniami sp. zn. 4 Er 17/2004 z 20. júla 2012 (Rvp 19033/2013 a Rvp 19034/2013), sp. zn. 1 Er 550/2005 z 21. decembra 2012 (Rvp 21638/2013), sp. zn. 2 Er 550/2005 z 21. decembra 2012 (Rvp 21716/2013), sp. zn. 6 Er 550/2008 z 24. apríla 2013 (Rvp 22756/2013), postupom Okresného súdu Košice I a jeho uzneseniami sp. zn. 26 Er 491/2005 zo 4. júla 2012 (Rvp 22749/2013), sp. zn. 29 Er 1412/2003 z 3. júla 2012 (Rvp 22750/2013), sp. zn. 17 Er 2041/2010 z 2. decembra 2011 (Rvp 22751/2013), sp. zn. 26 Er 1337/2005 z 18. júna 2012 (Rvp 22752/2013), sp. zn. 17 Er 495/2006 z 25. novembra 2011 (Rvp 22753/2013), sp. zn. 26 Er 1910/2006 zo 4. júla 2012 (Rvp 22754/2013) a postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) a jeho uzneseniami sp. zn. 4 CoE 47/2013 z 25. apríla 2013 (Rvp 19036/2013 a Rvp 19037/2013), sp. zn. 15 CoE 434/2012 z 25. apríla 2013 (Rvp 19033/2013 a Rvp 19034/2013), sp. zn. 11 CoE 30/2013 z 28. júna 2013 (Rvp 21638/2013), sp. zn. 6 CoE 35/2013 zo 28. júna 2013 (Rvp 21716/2013), sp. zn. 13 CoE 68/2013 zo 6. júna 2013 (Rvp 22749/2013), sp. zn. 13 CoE 54/2013 z 20. júna 2013 (Rvp 22750/2013), sp. zn. 14 CoE 39/2013 z 31. júla 2013 (Rvp 22751/2013), sp. zn. 15 CoE 537/2012 z 1. augusta 2013 (Rvp 22752/2013), sp. zn. 15 CoE 56/2012 z 20. júna 2013 (Rvp 22753/2013), sp. zn. 4 CoE 27/2013 z 31. mája 2013 (Rvp 22754/2013) a sp. zn. 6 CoE 97/2013 z 30. augusta 2013 (Rvp 22756/2013) (ďalej aj „uznesenia krajského súdu“).

Zo sťažností vyplýva, že sťažovateľka sa v rámci svojej podnikateľskej činnosti zaoberá inter alia poskytovaním úverov z vlastných zdrojov a v rámci svojej činnosti poskytla na základe zmlúv o úvere uzavretých s dlžníkmi úvery, ktoré boli títo povinní vrátiť podľa podmienok dojednaných v úverových zmluvách. Vzhľadom na skutočnosť, že dlžníci dobrovoľne nepristúpili k úhrade svojich záväzkov, ich pohľadávky voči sťažovateľke sa stali splatnými a v nadväznosti na podmienky dojednané v úverových zmluvách obsahujúce vo väčšine prípadov tzv. rozhodcovskú doložku boli sťažovateľkou začaté rozhodcovské konania pred ňou zvoleným rozhodcovským súdom. Následne boli na základe rozhodcovských rozsudkov vydaných v týchto konaniach začaté exekučné konania. V ďalších prípadoch boli na základe splnomocnenia udeleného dlžníkmi

pri podpise úverovej zmluvy spísané splnomocnencami dlžníkov notárske zápisnice, ktoré sa taktiež stali exekučnými titulmi, na podklade ktorých boli v prospech sťažovateľky začaté exekučné konania. V priebehu exekučného konania bolo uzneseniami Okresného súdu Trebišov, Okresného súdu Spišská Nová Ves a Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresné súdy“) v sťažovateľkou napadnutých konaniach rozhodnuté o zastavení prebiehajúcich exekučných konaní. Krajský súd na odvolania sťažovateľky svojimi rozhodnutiami potvrdil napadnuté uznesenia okresných súdov ako vecne správne.

Sťažovateľka v predostretej argumentácii atakuje právne závery vyplývajúce z rozhodovacej činnosti okresných súdov a krajského súdu, ktorým vytýka ich nesprávnosť z hľadiska právneho posúdenia relevantných hmotnoprávnych ustanovení príslušných právnych predpisov na predmetnú právnu vec sa vzťahujúcich a zároveň poskytuje ústavnému súdu vlastnú interpretáciu právnych predpisov vzťahujúcich sa na uvedené konania. V sťažnosti sťažovateľka poukazuje aj na rozsudok Súdneho dvora Európskych spoločenstiev (ďalej len „Súdny dvor“) vo veci Banif Plus Bank Zrt proti Csaba Cipani a spol. sp. zn. C-472/11 z 21. februára 2014, z ktorého má vyplývať, že čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý konštatoval ex offo nekalú povahu zmluvnej podmienky, nemusí na to, aby mohol vyvodiť dôsledky tohto konštatovania, čakať, či spotrebiteľ informovaný o svojich právach navrhne, aby uvedená podmienka bola zrušená, avšak zásada kontradiktórnosti vo všeobecnosti zaväzuje vnútroštátny súd, ktorý konštatoval v rámci preskúmavania ex offo nekalú povahu zmluvnej podmienky, informovať účastníkov konania v spore a vyzvať ich, aby sa k tomu kontradiktórne vyjadrili spôsobom, ktorý na tento účel stanovujú vnútroštátne procesnoprávne predpisy.

V nadväznosti na uvedené sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vydal rozhodnutie, ktorým vysloví porušenie jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ako aj porušenie čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 14 dohovoru a práv podľa čl. 47 charty postupom a uzneseniami okresných súdov a postupom a uzneseniami krajského súdu v uvedených konaniach, zruší označené uznesenia okresných súdov a uznesenia krajského súdu, veci

vráti okresným súdom na ďalšie konanie a sťažovateľke prizná primerané finančné zadosťučinenie, ako aj úhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. K spoločnému prerokovaniu vecí

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevylučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“).

Podľa § 112 ods. 1 OSP môže súd v záujme hospodárnosti konania spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa uňho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, avšak v súlade s citovaným § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane § 112 ods. 1 OSP.

S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 19033/2013, Rvp 19034/2013, Rvp 19036/2013, Rvp 19037/2013, Rvp 21638/2013, Rvp 21716/2014, Rvp 22749/2013, Rvp 22750/2013, Rvp 22751/2013, Rvp 22752/2013, Rvp 22753/2013, Rvp 22754/2013 a sp. zn. Rvp 22756/2013 a z tohto obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť uvedených sťažností, ako aj vzhľadom na totožnosť v osobe sťažovateľky a krajského súdu, proti ktorým sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd o ich spojení na spoločné konanie tak, ako to je uvedené v bode l výroku tohto uznesenia.

2.1 K namietanému porušeniu označených práv postupom okresných súdov v označených konaniach a napadnutými uzneseniami okresných súdov

V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmavané (IV. ÚS 303/04).

Pokiaľ ide o napadnutý postup okresných súdov a nimi vydané uznesenia o zastavení exekúcie, ústavný súd vzhľadom na už uvedené poukazuje na skutočnosť, že proti týmto uzneseniam bolo možné podať odvolanie ako riadny opravný prostriedok, čo sťažovateľka aj využila. Označené uznesenia okresných súdov, ako aj sťažovateľkou namietaný postup, ktorý vydaniu rozhodnutí predchádzal, bol teda predmetom súdneho prieskumu krajským súdom. S prihliadnutím na to bolo preto potrebné túto časť sťažností odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2.2 K namietanému porušeniu označených práv postupom krajského súdu v označených konaniach a napadnutými uzneseniami krajského súdu (okrem veci vedenej pod sp. zn. Rvp 19033/2013 a veci vedenej pod sp. zn. Rvp 19037/2013)

Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach podrobne analyzoval dôvody zjavnej neopodstatnenosti sťažností sťažovateľky a plne stotožňuje s dôvodmi, ktoré v nich uviedol, napr. sp. zn. III. ÚS 242/2011 z 31. mája 2011, sp. zn. II. ÚS 473/2011 z 20. októbra 2011, sp. zn. II. ÚS 303/2011 z 24. augusta 2012, sp. zn. III. ÚS 397/2011 z 27. septembra 2011, sp. zn. I. ÚS 227/2012 zo 16. mája 2012, I. ÚS 382/2012 z 22. augusta 2012, sp. zn. I. ÚS 409/2012 z 22. augusta 2012 a sp. zn. III. ÚS 7/2014 z 15. januára 2014, sp. zn. III. ÚS 453/2014 z 26. septembra 2014 pri akceptovaní právnych záverov rozhodnutí všeobecných súdov o neprípustnosti, resp. zastavení exekúcie, pretože rozhodcovský rozsudok a tiež notárska zápisnica, ako to bolo v týchto prípadoch, na podklade ktorých boli exekúcie vedené (resp. navrhnuté), neboli z rôznych dôvodov spôsobilým exekučným titulom na vedenie exekúcie. Na uvedenom nemení nič ani argumentácia sťažovateľky o porušení práva na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces zaručeného čl. 47 charty a z neho vyplývajúcej zásady kontradiktórnosti konania tým, že konajúce súdy pred rozhodnutím o posúdení zmluvnej podmienky (rozhodcovskej doložky) ako nekalej nedali účastníkom konania príležitosť vyjadriť sa k týmto dôvodom, tak ako to sťažovateľka odvodzuje z rozsudku Súdneho dvora

vo veci Banif Plus Bank Zrt proti Csaba Cipani a spol. sp. zn. C-472/11 z 21. februára 2014. Ústavný súd v tejto súvislosti predovšetkým pripomína, že sťažovateľka mala možnosť sa oboznámiť s dôvodmi zastavenia exekučného konania a neprípustnosti exekúcie z už uvádzaných dôvodov z uznesení okresného súdu, proti ktorým aj podala odvolania, v ktorých sa k týmto dôvodom vyjadrila. Obdobne aj povinní z exekúcie, ktorí majú v zmluvnom vzťahu so sťažovateľkou postavenie spotrebiteľov, mali po doručení uznesení prvostupňového súdu možnosť vyjadriť sa (prípadne podať odvolanie proti uzneseniu okresného súdu) v tom smere, že si neprajú, aby bolo v ich prípadoch vylúčené uplatnenie nekalej zmluvnej podmienky. Sťažovateľkou uplatnenými argumentmi sa krajský súd v napadnutých uzneseniach náležite zaoberal a vyložil svoje závery, pre ktoré vzhliadol uznesenia okresného súdu ako vecne správne.

Pre ústavnú udržateľnosť napadnutého postupu a uznesenia postačuje, aby bola zásada kontradiktórnosti dodržaná v konaní ako celku (v posudzovanom prípade v konaní na oboch stupňoch). Presadzovanie názoru, že na každom jednom stupni súdnictva musí byť uvedená zásada dodržaná bez výnimky, by podľa názoru ústavného súdu odvolaciemu súdu v zásade prisúdilo len funkciu akéhosi kasačného orgánu, bez reálnej možnosti konvalidovať prípadné procesné nedostatky vlastným postupom. Na základe uvedeného preto ústavný súd dospel k záveru, že postupom krajského súdu a jeho uzneseniami bol v daných veciach princíp kontradiktórnosti súdneho konania, ktorý je obsahom práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty, dodržaný, čím k porušeniu označených práv dôjsť nemohlo.

Prihliadajúc na zásady procesnej hospodárnosti preto ústavný súd tieto sťažnosti odmietol z rovnakých dôvodov bez odôvodnenia (posledná veta § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2.3 K veciam vedeným pod sp. zn. Rvp 19033/2013 a sp. zn. Rvp 19037/2013 namietajúcim porušenie označených práv postupom krajského súdu v označených konaniach a napadnutými uzneseniami krajského súdu

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľka opakovane podáva tie isté sťažnosti smerujúce proti tým istým súdom v totožných veciach, preto aj v tejto veci/iach lustrovaním zistil, že sťažovateľka už v minulosti podala totožné sťažnosti, ktorými sťažovateľka napádala tie isté rozhodnutia krajských súdov (napadnutými uzneseniami boli potvrdené uznesenia okresných súdov o zastavení exekúcie pre ich neprípustnosť, pozn.) v totožných konaniach. Konkrétne ústavný súd zistil, že vec vedená pod sp. zn. Rvp 19033/2013 je takmer totožná s vecou vedenou pod sp. zn. Rvp 19034/2013, pričom prihliadajúc na rozdielnosť v rozsahu označených práv, ktorých porušenie namieta, preskúmal tú sťažnosť (v bode 2.2 tejto sťažnosti, pozn.) evidovanú neskôr, pretože bola z hľadiska rozsahu koncipovaná širšie. Pokiaľ ide o vec vedenú pod sp. zn. Rvp 19037/2013, ústavný súd zistil, že je totožná s vecou vedenou pod sp. zn. Rvp 19036/2013, čo zakladá v okolnostiach uvedených vecí prekážku litispendencie.

Podľa § 24 písm. b) zákona o ústavnom súde návrh nie je prípustný, ak ústavný súd v tej istej veci koná.

Z uvedeného dôvodu bolo potrebné uvedené sťažnosti odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu neprípustnosti vyplývajúceho z § 24 písm. b) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. augusta 2014